

„Забранено за възрастни“ през 2017

Боряна Георгиева

Наричат го най-чаровният смолянски фестивал. Защото успява да достигне до всяко дете в този край, а доставя удоволствие и на всички, които не са загубили детското в себе си. Международният театрален фестивал за детска и младежка публика „Забранено за възрастни“ се провежда за шести път, и както винаги в началото на октомври, когато децата са вече в класните стаи. Защото това е театър, който сам отива при тях, освен че ги кани да влязат в салона. Винаги се подбират малко на брой представления, но те се играят по няколко пъти на ден и всеки ден, и така покриват обширна територия от Смолян и областта. Няма шанс на някое дете да му се размине срещата с театралното изкуство, а за много дечица в този край тя е първа и незабравима. Пък и фестивалът вече създаде очакване за себе си. Той започна още пред входа на театъра със сапуненото шоу на театър „Мале-мале“ и продължи в салона с концерт-спектакъл на детско-юношеските театрални школи в Смолян

(цели три за този малък град!). А театър „Мале-мале“ продължи участието си като разказваше всеки ден на децата една „Китайска история“.

Кой е по-реалният свят – този на хората, или този на технологиите? Децата, които вече растат с планети в ръце, със сигурност знаят отговора. А танцовият спектакъл „Амфибии“ на „Махол шалем данс хаус“ от Израел им зададе въпроса.

„Малка театрална компания“ от България гостува на фестивала с „Прахоляшка в черното кралство“. Всеки ден актьорите Георги Тенев и Мануела Саркисян разказваха на децата какво би се случило с нашата планета, ако заслени от алчност и късогледство безогледно продължаваме да унищожаваме природата.

„F 63.9“ – другото име на любовта. Танцуваха я „Дерида денс център“. Тази любов, която винаги предстои. Предстои да я изпитат и младежите в Смолян. И тъй като фестивалът е и за младежка публика, този танц беше за тях.

Едно от откритията тази есен се нарича „Последната нощ на Сократ“. С пиесата на Стефан Цанев гостува театър „Темпо“ от Анкара (Турция). Постановката е на Петър Тодоров. За първи път текстът е адаптиран за куклен театър, а на фона на вокалите в изпълнение на Йълдъз Ибрахимова, куклите в спектакъла изричат от сцената опасни думи.

Шестото издание на „Забранено за възрастни“ вече е преживяна наслада. Много скоро на фестивала няма да му липсват първите седем години. ■

„Екзувия“
„Exuvia“

Последната нощ на Сократ

Боряна Георгиева разговаря с **Петър Тодоров**, **Марина Юдже** и **Халюк Юдже**

Как пиесата на Стефан Цанев „Последната нощ на Сократ“ стигна до театър „Темпо“ в Анкара и се превърна в куклен спектакъл за първи път в нейната история?

Петър Тодоров. Историята е леко дълга, но мисля, че е интересна. Моите приятели от театър „Темпо“, Халюк и Марина Юдже, бяха гледали няколко наши детски спектакъла, след което са гледали някъде и „Аз, Душата“, което е спектакъл за възрастни. Свързаха се с мен и казаха, че искат да направим заедно някакъв спектакъл за възрастни, нещо което аз предлагам. Дълго време мислих, мислих, мислих и изведнъж ми дойде тази леко лудичка идея да направим „Последната нощ на Сократ“ на Стефан Цанев. Това е пълен риск, един абсолютно философски текст, в който няма почти

никакво действие. Как ще го превърнем в куклен театър! Запалих се по тази рискова идея, а и усетих, че темата на пиесата е абсолютно съвременна за тях в Турция. И реших, че това е нещо точно за тях, това е нещо, което ще ги запали, още повече, че за мен Халюк е истински Сократ. Халюк е философ, интелгент, артист, световен интелектуалец, и аз абсолютно свързах двата образа. Халюк е Сократ, Халюк е готов да умре за идеите си, аз съм абсолютно убеден в това.

Куклата, която е направила Ханна Шварц, много прилича на актьора. Сократ много прилича на Халюк.

Петър Тодоров. Това беше моето изискване към Ханна, куклите да приличат на героите, а героите да приличат на артистите. Пазачът и Ксангипа

приличат на Марина, а Сократ прилича на Халюк.

Как се превръща един драматургичен текст в текст за куклен театър?

Петър Тодоров. Исках да намеря ключа да превърнем тази драматична и дълбоко философска пиеса в куклен театър. Кукленият театър страшно разчита на визията. Визията в кукления театър е много важна. И за нас беше абсолютно предизвикателство да намерим начин тези кукли, които, добре, приличат на артистите, но не може те в рамките на два часа само да седят и да отварят уста. Аз трябваше да намеря някакъв ход, който да трансформира нещата на сцената. Това е един мой похват, който страшно обичам. Да има малко неща на сцената, които да трансформирам и те да се превръщат от едно в друго. Както затворът първо беше една дупка, след това се превърна във вратата на затвора, след това затворът се превърна в килията, след това разрушихме килията и от останките изградихме една колона, която е колоната на човешкия стремеж към свобода, стълбата към небето. Някакви такива образи, визуални, които исках да получим и да не оставим пиесата само на текст. Мисля, че нещата се получиха, наложи се да компресираме текста, защото в пиесата има материал поне за още един час, което кукленият театър нямаше да издържи. Текстът е много, но текстът е толкова важен, той е толкова поетичен, толкова страшно силен. Мисля, че спектакълът в Турция стана страшно въздействащ.

(Към актьорите) **Когато прочетохте пиесата за първи път какво си помислихте?**

Марина Юдже. Много обичам добрата литература, от детство чета много и умея да ценя хубавите текстове. Този текст много ми хареса. Но турската реалност ме накара да се размисля, че може би ще е малко опасно да поставим пиесата, малко се изплаших и казах на Петър: „Ти какво, искаш да ни закрият ли скоро?“ Но доколкото има хора, които излизат на площадите и викат, ние не ходим по площадите, но ние говорим с други думи на хората. Тоест, ние много силно искаме от сцената да изричаме тези слова, защото това е такъв текст, който, аз не зная как го е написал Цанев, но сюжетът е актуален във всички времена и епохи, винаги е съвременен, а при нас просто отразява днешната действителност и ние си помислихме, че без значение какво ще ни струва, искаме да го поставим и освен това, много искахме да работим с Петър. Той умело подбра и събра важните моменти от

текста и се получи много хубаво. Думите преливаха една в друга и се открояваха, и се получи много силен, нов текст, и разбира се силен спектакъл. Много си го обичаме.

Халюк Юдже. Тази пиеса са поставяли и по-рано в Турция, но в драматичен театър, за какъвто поначало е писана. Така че ние знаехме за нея. Но, когато за първи път я прочетох с цел да я играем, осъзнах, че това е един много умен текст. Изключително умно написан. И си помислих, че това, което се случва във времената на Сократ, в момента съвпада със ситуацията в съвременна Турция, до отделен диалог, до дума, всичко е едно към едно. Древна Гърция и това, което се случва сега в днешна Турция. И именно с тази своя страна пиесата много ме развълнува. За нас това е действителността и освен това на мен ми беше много интересно как всичко това трябва да превърнем в куклен спектакъл. Петър направи прекрасна драматургия на пиесата и много удачно събра всичко, откри най-важното от текста и го пригоди за куклен театър.

Как го прие публиката?

Марина Юдже. Да започнем с това, че в Турция публиката се страхува от кукления театър, те не разбират много какво е това, това не е България, за съжаление, но хората които идват при нас, които вече ни знаят, тези, които гледаха спектакъла веднъж, после го гледаха още пет пъти. Имаше хора, които го гледаха три пъти и казаха, че ще дойдат пак, и ще ви кажа, че след всяко изпълнение, след последните думи на финала, хората не си тръгват. Продължават да седят, да мислят, и после казват, че трябва да дойдат още веднъж, защото са длъжни още много да помислят, и да чуят още веднъж, всичко, което ние изговаряме в тази пиеса.

Честно, страхувахте ли се, когато започнахте да я играете?

Марина Юдже. Ние и сега се страхуваме. Наистина. Всяка вечер, когато хората влизат в салона, ги посрещам като пазач, и гледам лицата им, защото се опитвам да разбера, дали някой, някъде след спектакъла ще се обади, където трябва, и на нас могат просто да ни звъннат на вратата, в Турция сега при нас положението е много сериозно, могат да ни забрат и да ни отведат някъде. Особено когато идват девойки със забулени глави, аз винаги много се напрягам. Но продължаваме да го играем. Това трябва да правим, това трябва да играем.

Халюк Юдже. Аз не смятам, че е много опасно, но ние искаме

„Последната нощ на Сократ“
„Last Night of Socrates“

просто хората да помислят. Може и да е героизъм да си Сократ в днешна Турция, но уверявам ви, има много хора в нашата страна, които с поведението си са истински сократовци, които не се страхуват да изричат на висок глас истината и се опитват да се противопоставят.

Имате ли си любими фрази от своите роли?

Халюк Юдже. „Аз знам, че нищо не знам“. И „дошли сме на тази земя, само за да работим“. Тази реплика е много конкретна за мен, защото аз действително много работя и смятам, че този, който иска да върви напред, трябва много да работи, но трябва да намира време и за други неща. Време за размисъл, например.

Марина Юдже. Не знам дали имам само една любима реплика в този спектакъл. Те са толкова много и хубави, и интересни. Последния монолог на Ксантипа ми се струва много важен. Затова, че „ние заради мира воюваме, заради живота убиваме, и заради свободата потискаме хората“. Мисля, че тези думи са знакови, те се отнасят не само за Турция. Всичко, което се случва днес по света, е много страшно и мисля, че тези думи се отнасят за целия свят днес.

Петър Тодоров. Пиесата се събира в две изречения. „Последната нощ на Сократ“ е пиеса за това дали да умреш и да останеш верен на идеите си или да живееш, но да се откажеш от тях. Толкова е просто да го изречеш и толкова е сложно, и трудно да го направиш.

„Последната нощ на Сократ“
„Last Night of Socrates“

The Last Night of Socrates

Boryana Georgieva talks with **Petar Todorov, Marina Yuge and Haljuk Yuge**

How did Stefan Tsanev’s play “The Last Night of Socrates” arrive at the Tempo Theater in Ankara and became a puppet performance for the first time?

Petar Todorov. The story is a bit long, but I think it’s interesting. My friends from Tempo Theater, Haljuk and Marina Yuge had watched a few of our children’s performances, and then, “I, The Soul“, which is a performance for adults. They contacted me and said they wanted to do a performance for adults together, something that I should suggest. I thought about it for a long time, and suddenly I came to this mildly crazy idea to make “The Last Night of Socrates“ by Stefan Tsanev. This is a total risk, an absolutely philosophical text in which there is almost no action. How do we turn it into puppetry? I got excited about this risky idea, and I felt that the topic of the play sounds absolutely contemporary for today’s Turkey. And I thought it was something right for them, that is something that would engage them, all the more that Haljuk is a real Socrates to me. Haljuk is a philosopher, an artist, an intellectual of an international scale, and I linked both images. Haljuk is Socrates, Haljuk is ready to die for his ideas, I am absolutely convinced of this.

The puppet made by Hanna Schwarz looks like the actor. Socrates looks very much like Haljuk.

Petar Todorov. It was my requirement for Hanna, for the puppets to resemble the characters, and the characters to resemble the artists. The guard and Xanthippe resemble Marina, and Socrates looks like Haljuk.

How does a dramatic text turn into a text for puppet theatre?

Petar Todorov. I wanted to find the key to turning this dramatic and deeply philosophical play into puppetry. The puppet theater relies heavily on the visual. The visual side of the puppet theater is very important. And it was an absolute challenge for us to find the key to these puppets, which look the actors alike, but they can not just sit on the stage or two hours and only open their mouths. I had to find a way to transform the objects on the stage. This is one of my techniques that I love so much - having just a few things on the stage that I transform and they turn from one thing into something completely else. The prison was first a hole, then it became the door of the prison, then the prison became the cell, then we destroyed the cell, and from the wreckage, we built a column that is the column of the human